

METJU SKELTON
ENDIMION
SPRING

Prevela
Milica Cvetković

■ Laguna ■

Naslov originala

Matthew Skelton
ENDYMION SPRING

Text copyright © Matthew Skelton, 2006
Illustrations copyright © Bill Sanderson, 2006

Translation copyright © 2008 za srpsko izdanje, LAGUNA

Mami, tati i Lu

BIBLIOTEKA KOLEDŽA
SVETOG JERONIMA
U OXFORDU

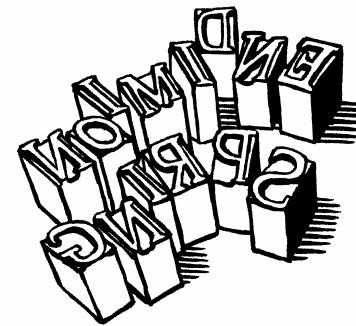

Kakva je ovo knjiga?
Blejk je okrenuo list, pa još jedan i još jedan tražeći put do priče, ali nije mogao da ga nađe. Nije bilo reči da ga vode – samo niz praznih stranica koje su, poput spirarnih stepenica, vodile u nepoznato. Pustio je misli da prate stranice i pitao se kuda li će stići, ali one, izgleda, nikuda nisu vodile, i sve tako iznova.

Osetio je razočaranje, ali i živost, kao da se uputio u potragu za nečim. Samo, šta on to traži? I kako će znati da ga je našao? On je samo običan dvanaestogodišnjak, i to ne baš neki čitač. A ipak mu se činilo da je, što više istražuje, što dublje ispituje, sve verovatnije da će nešto otkriti – možda neku tajnu šifrovanu u papiru – to bi dovelo do još većeg otkrića.

Ali kako, zanimalo ga je, uopšte neko može da čita praznu knjigu?

Na kraju je zatvorio svesku i vratio je na policu, nesvestan da se priča već sama ispisuje...

MAJNC,
NĚMAČKA, 1452. GODINE

ohan Fust je stigao jedne hladne zimske noći. Dok je grad još uglavnom spavao, pod plaštom snega koji je meko padao, podmitio je stražare da mu otvore Gvozdenu kapiju kod reke, pa je neprimetno grabio ulicama. Za njim je jedan mladić vukao teške sanke.

Čak i u pomrčini ispunjenoj belim pahuljama, Fust je primetio obris katedrale koja je nadvisivala ostale zgrade unutar zidina. Tornjevi od raskošnog crvenog peščara bili su privlačno ružičasti danju, ali noću su se činili kao široka planinska strana, strmo uzdignuta u senci. Začkiljivši je pogledao u njih, ali ih se klonio i radije se držao zidova kuća od drvene građe, gde žive plemići.

Svud oko njega su se izvijali neprijatni mirisi: smrad drva što dime, zadah slame, a da i ne pominjemo vonj ljudskog otpada, koji ni sneg nije mogao da prikrije. Povremeno bi zaskičale svi-nje dok su se gurkale u toplom po oborima, ali osim toga čulo se samo kako iza njega klize sanke.

Fust je pričekao da ga momak sustigne.

Prateći gospodareve stope, Peter je zastao da obriše sneg sa čela i ušuska šake pod miške. Smrzavao se! Fust je uživao u blagodetima dugačke pelerine, debelih rukavica i čizama na šnir, dok su njegove uske nogavice pretanke da odole oštrom štipanju zime. Što je još gore, one plitke cipele nisu bile za snežne smetove koji su ga zasipali kristalnom lavinom sve do gležnjeva. Maštao je o vatri da mu ugrije telo, hrani da mu napuni stomak i krevet u da odmori iscrpljene udove.

Zurio je u drvene table u izmaglici nad sobom – punjene svinje i snopove žita koji ukazuju na gostionice i pekare – i žudeo da se ovo putovanje završi.

„Nema još mnogo, Petere“, kazao je Fust, kao da mu čita misli. „Samo što nismo stigli.“

Ispustivši oblak srebrne pare, Fust je preprečio pustim trgov prema uličicama i prolazima iza pijace, isprepletanim kao šare na ispućalom staklu. Koraci su mu škripali po snegu.

Peter se nije ni pomerio. Čitavim putem je u svakom mišiću osećao bolove. Od Pariza su hodali do Strazbura, a onda su se, ne našavši ono što su tražili, uputili na severoistok prema Majncu, na obali Rajne: put dug gotovo 400 milja. Izbegavali su upadljive puteve uz reku – vinogradi na okolnim obroncima bili su previše izloženi, gradovi prepuni znatizelje – već su se držali zaklonjenih šuma i dolina, gotovo neprohodnih ove zime. Peter nije verovao u bauke i prikaze, za koje se šaputalo da nastanjuju oblast van utabanih staza, ali ga je uznemiravala uporna Fustova potreba za tajnovitošću. Šta mu to ovaj čovek nije rekao?

Peter je skupio šake pred ustima i huknuo u njih, nadajući se da će oživeti iskru čula dodira u prstima. Oni su svakako namenjeni mnogo lepšim stvarima od ovoga! Pre nepunih mesec dana, učio je u jednoj od najcenjenijih biblioteka Evrope – u Biblioteci svetog Viktora u Parizu – gde je od najboljih prepisivača izučavao umetnost kaligrafije. Razvio je fin, elegantan rukopis i ponosio se svojim dostignućima, prepisivanjem bogo-

službenih i ostalih verskih knjiga. Voleo je što se perom koristi sa umešnošću mačevaoca – prolivajući mastilo umesto krvi.

Ali onda je naišao Fust i sve se promenilo.

Fust, duh iz prošlosti, obećao je Peteru bogatstvo, moć – sve – samo ako krene s njim i ispuni nekoliko jednostavnih zadataka. Čak mu je obećao i ruku Kristine, svoje rođene ćerke, kao nagradu za odanost. Kako je onda mogao da odbije?

Peter je pljunuo na tlo pa se namrštio u mrak trljajući žuljeve koji su mu se napravili po dlanovima. Oko struka mu je bio privezan konopac, drugim krajem pričvršćen za sanke, koje je on, kao vo, morao da vuče po snegu. Bio je to njegov jaram, njegov krst; njegov deo nagodbe. Peter Šefer iz Gernshajma nije ništa bolji od živinčeta.

Kao da zalihe i čebad nisu već dovoljno teški, morao je da cima još i onaj jezivi sanduk. Po njegovim drvenim stranicama izrezbarena su odbojna čudovišta od kojih su zazirali čak i Peterovi istraživački prsti. A još i strašnije bile su one dve zmije, izlivenne od crnog metala, koje su se uvijale oko ivice poklopca. Glave su im se ukrštale tako da obrazuju mudro smišljenu bravu. Pogrešan dodir, upozorio ga je Fust, i iz njihovih šupljih zuba poteći će otrov, tako jak da će ga paralisati zauvek.

Peter je uzdrhtao. Da li je to moguće?

Fust je uglavnom govorio u zagonetkama, delom da bi općinio momka, ali i da bi sačuvao svoju tajnu. U kovčegu je tako redak materijal, tako izuzetan, nagovestio je, da će im čitav svet biti u šaci. Taj materijal jednim okom gleda u budućnost, a jezikom čuva prošlost. Samo im nedostaje sredstvo da ga zauzdaju, način da čitaju njegova proročanstva u obliku žive knjige koja govori. Zbog toga je Fustu bio potreban Peter...

Peter je zatresao glavom. Sad kad su se bližili kraju jednog putovanja i početku novog, on se premišljao. Šta ako je ova knjiga greška – kao Evina odluka da zagriže jabuku u želji da stekne zabranjeno znanje? Šta ako njom ugrozi i samu dušu? Služenje u životu je jedno, a večno prokletstvo sasvim drugo!

Osetivši da ga Fust čeka na početku jednog prolaza, Peter promrsi kletvu, zategnu svoje uzde, pa nastavi da vuče teški teret za sobom. Stenjao je kao tegleći konj. Povratka nije bilo. Odluka je pala.

Sneg, sad još gušći, brzo i uporno je punio njihove tragove tako da niko ko sledećeg jutra bude poranio neće moći da kaže iz kojeg pravca su došli, niti kuda su se uputili. Umesto toga, građani Majnca su otvorili oči i upravili ih u besprekorno čist svet: grad svetluca pod snegom, koji je od pogleda skrivao gomile balege. Toliko ih je zaslepio prizor, površina stvari, da nisu osetili opasnost koja je stigla pod okriljem noći.

Samo sam ja znao...

Kao i obično, piljio sam u mesec kroz krilce prozora u radionici na uglu Ulice Kristof. Uprkos snegu, njegovo rošavo lice blistalo je kroz oblake, a ja sam ga posmatrao, zabezeknut, dok su naspram njegovog hladnog sjaja promicale crne pahulje pre nego što se spuste na tlo, u smetove savršene beline – kakva zapanjujuća alhemija. Nad krovovima se uzdizala senka katedrale, budne kao nebo.

Moj majstor nije primetio kolebanje temperature, ni jenjavanje svetlosti, već se zadubio u zahtevnu umetnost pronalazaštva. Ostali radnici su se povukli na spavanje u sobu u potkrovlju, ali on je privukao hoklicu bliže vatri i zaneo se petljanjem oko komada složenog metala. Koristeći oštru alatku, strugao je majušne spirale mesinga sa ivica kalupa.

Perfekcionista kakav je, pravio je stalno sve neprimetnije izmene opreme tako da svako pojedinačno pomično slovo koje on stvori prenese upravo dovoljnu količinu mastila na hartiju koju je dobio iz fabrike uz reku. Pod stepeništem su sklonjeni kalemovi s običnim papirom, dok su oni finiji tabaci bezdrvnog papira iz Italije, koji je više cenio, držani uz skupocene životinjske kože, od kojih će napraviti najfiniji pergament.

Svake noći je pokušavao da me uveri kako smo za dan bliži ostvarenju naših snova, ali više nisam bio ubeđen u to. Novac koji je uložio u štamparsku presu – brižljivo čuvanu tajnu – brzo je nestajao, pa je ono što mu je ostalo od zlata promicalo kroz prste kao pesak. Osim toga, bio sam zadovoljan stanjem stvari. U prostoriji je pucketalo od toplote, a zvuci poslovanja moga majstora bili su jedino društvo koje sam tražio. Sve je to bilo tako daleko od moje prošlosti.

Upravo tada, osetio sam kako se uvijena prilika šunja pred crkvom s druge strane ulice pa sam pribio lice bliže staklu, pokušavajući da mu nazrem obris. Jedna senka se odvojila od glavnog portala i zagledala u mom pravcu.

„Opet bludiš u mesec, mladi Endimione?“, upitao je majstor i naterao me da se okrenem. „Dođi, potrebni su mi tvoji prsti.“

Klimnuo sam glavom, pa brzo još jednom pogledao kroz prozor. Ona silueta je nestala. Dahnuvši u debelo staklo, nacrtao sam nasmejan lik u krugu pare pa se okrenuo i pre nego što je osmeh izbledeo.

„Šake su mi nespretne“, uzdahnuo je kad sam čučnuo pored njega. Prsti su mu bili ispresecani ožiljcima, a koža prekrivena mekim srebrnastim sjajem od metala koje je koristio: olva, kalaja i vrlo malo antimona – tog najotrovnijeg elementa, koji njegovim štamparskim pomičnim slovima daje onu oštrinu. Po zglobovima prstiju stajale su mu crne mastiljave mrlje kao muve.

Uzeo sam sa stola uveličavajuće sočivo i pružio mu ga. Lice mu je bilo prašnjavo, a brada zapuštena i proseda, ali sam ga svejedno voleo. Proučavao je jedan čas kalup u ruci, oka razlivenog iza sočiva od dragog kamena berila. Čak ni sad nije bio zadovoljan. Primakao je aparaturu bliže vatri i nastavio da petlja.

Trudio sam se da budem od pomoći gospodinu Gutenbergu. Primio me je za šegrtu pre dve godine, kad sam kao siročić umirao od gladi na ulici. To je najmanje čime mogu da se odužim za njegovu dobrotu – ne, još bolje, za njegovo poverenje.

U štampariji sam uglavnom obavljao fizičke poslove. Ustajao rano da podstaknem vatru; čistio pod i vlažio listove hartije pre njegovih svakodnevnih eksperimenata sa štamparskom presom – mašinom koju je izumeo prilagođavanjem vinskih presa iz okoline. Ovaj najnoviji model sastojao se od stamenog, uspravnog drvenog okvira s polugom i vijkom koji spuštaju tešku ploču na vešto udešen ram sa štamparskim slovima, ubačenim otpozadi. Onda ta namastiljavljena slova prenose svoju poruku na papir koji on umeće, list po list. Možemo da štampamo više primeraka teksta sve dok traju slova. Knjige više neće morati da se mukotrpno prepisuju rukom; mogli bismo da ih štampamo ovom mašinom. Ovaj izum će, smatrao je gospodin Gutenberg, izmeniti svet.

Katkad mi je dozvoljavao da mešam mastila. To je prljav posao u kome se čađ iz naših lampi meša s lakom i samo malo urina kao dodatkom („Tajni sastojak“, govorio je s osmehom); ali ja sam, u stvari, uživao u ređanju slova. To je moj posebni zadatak – posao rezervisan samo za moje prste.

Po nekoliko sati svakog dana, dok radnici upravljaju presom, sedeo bih za stolom sa stotinama metalnih slova – razbacanom abecedom – pred sobom. Komad po komad, nizao bih slova da obrazuju reči, rečenice i konačno čitav odeljak teksta, i to uvek kao u ogledalu u odnosu na uzorke koje je majstor postavljao pred mene. Pisanje unatraške, tako ga je zvao. Bio sam odličan u tome. Što je još najbolje, učio sam da čitam.

Zasad smo eksperimentisali s osnovnim latinskim gramatikama za studente prava kojima je vrveo grad, ali se majstor nedavno usredsredio na nešto odvažnije: Bibliju. U tome je ležao novac. Uvek ima ljudi gladnih za Rečju božjom. Samo nam je nedostajala dodatna podrška ulagača i prilika da dokažemo kako su naše knjige jednako lepe i ispravne kao one koje pišu najveštiji prepisivači.

Mimo majstorovog znanja, uvežbavao sam za sebe veštinu štampanja. Zasad sam stavio svoje ime na instrumente koje mi

je poklonio za prvu godišnjicu: šiljke, šila i dleta u mekoj kožnoj torbici na preklop. Dodavao sam jedno po jedno slovo u slovo-slagački ram, pa sam ih udarao u kožu veoma pažljivo, postepeno usvajajući svoj novi identitet: E-n-d-i-m-i-o-n S-p-r-i-n-g. Slova su ispala malo ukrivo, ali je ime stajalo.

Znam da je moja veština na njega ostavila utisak. Gospodin Gutenberg je rekao da imam hitre prste, ali još hitriju pamet. Postajem dobar šegrt. „Pravi štamparski đavo“, kazao je pola u šali, pa mi oborio kapu i razbarušio kosu.

Hteo sam da mu kažem kako on postaje dobar otac, ali nisam. Nisam mogao. Kao i sve ostalo, pri rođenju mi je oduzet i glas.

U tom trenutku dole su se naglo otvorila vrata pa sam ustao da ih zatvorim.

Samo što sam stigao do gornjeg stepenika, ukopao sam se. U kuću je neko ušao i hitro se peo stepeništem k meni. Za njim je uleteo i sneg. Žurno sam se vratio do majstora i vatre.

Tren kasnije na pragu prostorije pojavio se nabusit čovek. Obrazi su mu bili izbrazdani crvenilom od ujeda mraza, a disao je kroz drhtave nozdrve. Očima je sevalo po radionici, prelazeći preko stolova i opreme dok ih nije zaustavio na majstoru, koji ga je pogledao iznenađeno.

„Fuste“, izgovorio je prepoznavši pridošlicu. U glasu mu se nije nazirala toplina.

Uljez je umesto osmeha iskezio zube. „Gutenberže“, odvratio je.

Fust je primetio moj nezadovoljan pogled.

„A ko je ovaj čapkun?“, upitao je stresavši sneg s ramena i primičući se vatri. Bio je to nizak muškarac zaobljenih ramena, ogrnut teškom pelerinom opšivenom krznom, s lancima i medaljonima koji mu vise preko grudi – što je pouzdan znak bogatstva. Pod njegovom težinom škripale su daske patosa.

U sobu je uneo nalet hladnog vazduha od kojeg sam uzdrhtao. „Zove se Endimion“, rekao je majstor. „To mi je šegrt.“

Zasijao sam kad sam čuo ove reči, ali je Fust podsmešljivo frknuo. Svukao je rukavice pa ih tresnuo na sto, zbog čega sam ustuknuo. Onda je pružio ruku i šcepao me za bradu prstima optočenim prstenjem. Okrećući mi glavu sleva nadesno, pokušavao me je hladnim, nemilosrdnim očima koje su blistale od plamena na ognjištu. Imao je gustu ričkastosmeđu kosu i bradu boje lisičje dlake, koja se u dnu delila i završavala u dva odvojena špica.

„Endimion, kažeš?“ Oslušnuo mi je ime, pa prasnuo: „Šta je on? Sanjar?“

Majstor mu nije odgovorio. Često mi je pričao legendu o Endimionu, grčkom pastiru koga je zavolela mesečina i podarila mu večnu mladost. Govorio je da mi to ime pristoji zbog toga kako se zagledam u daljinu i sanjarim o ko zna čemu.

„Johane, šta li ti to treba?“ upitao je Fust, konačno mi pustivši bradu. „Pogledaj ga samo. Običan prcoljak! Presitan da podigne i štamparsko slovo, da ne pominjem okretanje vijka. Od kakve ti je on koristi?“

Otvorio sam usta da negodujem, ali iz njih ništa nije izašlo.

„Čak je i mutav“, nastavio je Fust, obradovan, zapahnuvši me gadnim zadahom svog smeha. „Reci mi, Johane. Gde li si ga samo pronašao?“

U mislima sam molio majstora da mu ne odgovori. Nisam želeo da pomene ono kad sam na zakrčenoj pijaci zavukao ruku da mu izvučem novčanik, pa naleteo samo na vrećicu punu odlivaka slova i črvrt stisak šake oko zgloba.

Srećom, on je rešio da prenebregne tu uvredu.

„Vidim da i sâm imaš šegrta“, kazao je okrznuvši pogledom mladića koji je ušao za Fustom. „Peter Šefer, ukoliko se ne varam, konačno ponovo u Majncu.“

Okrenuo sam se i zagledao u došljaka koji je sav unezveren stajao na vrhu stepeništa. Odeven u rite nimalo podobne za ovo

vreme, Peter se polako primicao ognjištu trudeći se da ukrade što je moguće više toplote iz prostorije.

Neprimetan Fustov pogled ga je upozorio da ne mrda.

Primitivši mladićevu nelagodu, majstor mu se obratio neposredno: „Reci mi, Petere, gde si bio?“

„Ne tiče te se“, prasnuo je Fust, ali je Peter već zaustio odgovor.

„U Parizu“, promrmljao je i spustio pogled na prljave cipele. Čakšire su mu bile umrljane blatom, a po kaputiću zjapile rupe. „U Biblioteci svetog Viktora.“

Majstor je sa odobravanjem iskolačio oči. „U Biblioteci svetog Viktora! Nego, priđi vatri, momče, pa mi pričaj sve po redu! Je li zaista onako izuzetna kao što pričaju?“

„Predivna je“, odgovorio je Peter, konačno razvedrenog izraza lica. „U biblioteci mora da ima hiljadu svezaka, pročitao sam pola knjiga što postoje na svetu!“

Fust ga je prekinuo: „Petere, malo si se zaneo. U stvari, zašto ne bi iskoristio priliku da odeš po moje stvari i povedeš ovog – tu me je odmerio od glave do pete – „...dečka... da ti pomogne? Nema potrebe da odlažemo ono radi čega smo došli.“

Spustio mi je ruku na leđa i gurnuo me prema stepeništu. Pogledao sam majstora da vidim da mu nisam potreban, ali on se zagledao u sočivo koje je držao među prstima. Bilo je očigledno da je pod snažnim utiskom izvesnosti ovog susreta koji se nije mogao izbeći.

„Elem, da porazgovaramo o poslu“, čuo sam Fusta kad sam krenuo za Peterom niz stepenice.

Sneg je napravio smet uz kuću, gotovo zavejavši sanke koje je Peter dovukao do vrata. Okolne krovove su ovenčali beli talasi i kao zamrznuto more zapljusnuli susedne zgrade, okitili drveće injem i zaledili kapke na prozorima.

Krenuo sam da prikupljam debelu ćebad okovanu snegom pitajući se koliko naši gosti nameravaju da se zadrže – dugo, činilo mi se – kad me je Peter zaustavio.

„Ne njih“, negodovao je. „Ovo.“

Dramatičnim pokretom uklonio je prekrivač, ispod kojeg se ukazao čudovišan sanduk zatrpan gomilom ćebadi. Užasnuto sam se zablenuo u njega. Taj kovčeg kao da je u sebe usisao samu noć: bio je krcat mrakom. Leden vetar mi je uskovitlao sneg oko nogu pa sam se obgrlio rukama da se zgrejem.

„Evo, prihvati za onaj kraj“, naredio mi je Peter, očigledno žureći da se što pre vrati uz ognjište, „i pazi da ga ne ispustiš.“

Uhvatio sam gvozdenu ručku obema rukama i pokušao da ga podignem. Bio je izuzetno težak. Srećom, Peter je preuzeo veći deo težine svojim snažnim rukama pa smo lagano, zastajkujući na svakih nekoliko koraka, uspeli da otcimamo sanduk u kuću. Sleđeni metal mi je grizao kožu.

Dok smo se peli uz stepenište, svetlost iz radionice je malo-pomalo otkrivala oblike na stranicama sanduka. Ispostavilo se da su ispupčeni čvorovi ogavne zveri kakve dotad nisam video. Čudovišta s krljuštima i zastrašujući demoni piljili su u mene kao da potiču iz paklenog grotla. Lica su im bila krastava, zubi divljački, a oči kao pečena umbra. Ali tek kad smo ušli u radionicu, malo udarajući sanduk nogama, malo ga gurajući rukama po podu, primetio sam dve zmijske čvrsto obavijene oko njegovog poklopca, i sa ukrštenim glavama. Peter ih je gledao s vidnim nepoverenjem, ali ja sam bio njima opčinjen. Kao da su me vukle k sebi.

„Da sam na tvom mestu, ne bih ih dirao“, posavetovao me je Fust iznenada, kad je primetio kako mi ruke hrle k onim zmijskim glavama. „Mogle bi te ujesti.“

Hitro sam trgao ruke i spustio ih uz bokove. Nešto u načinu na koji je to izgovorio nateralo me je da mu poverujem. Možda su otrovnice? Fust me je posmatrao popreko dok su mu one tamne oči svetlucale. Poslušno sam se povukao unazad.

Fust je pažnju usmerio na majstora koji se zagledao u vatru, kao da u njenom plamenu iščitava budućnost. Činilo mi se da je u međuvremenu ostarao.

„Pa, Gutenberže, šta kažeš?“

Na stolu, uz odbačeno sočivo, stajala je gomila zlatnika i srebrnjaka – više guldena nego što sam video od početka godine.

„Bojim se“, polako je počeo majstor, „da je jutro pametnije od večeri.“

„Pih! Znaš i sam da ne možeš da odoliš.“

„Da, ali ono što predlažeš je...“

Majstor je zastao jer nije uspeo da nađe pravu reč.

„Savršeno razumno“, dovršio je Fust.

„Nerazumno“, uzvratilo je majstor.

Fust je prasnuo: „Johane, ne znaš šta govoriš! S tvojom mašinom i mojom veštinom možemo da postignemo... sve! Našem bogatstvu i uticaju neće biti kraja.“

„Da, ali po koju cenu?“, zabrinuto je upitao majstor protrljavši oči i razmrljavši mastilo po licu. „Nije to ona vrsta uticaja o kojoj sam mislio. Ne želim je.“

„No, kud se dela ona nemilosrdna želja koja ti je nekad pokretala duh?“

Fust se obazreo po sobi. Oko prese su se nizale klupe i stolovi uprskani mastilom, zatrpani kotličima, gvozdanim okvirima i jastučićima s mastilom – alatkama našeg zanata. Presavijeni listovi papira visili su s greda kao ptice.

„To vreme je ostalo za mnom“, zlovoljno je rekao gospodin Gutenberg.

„Gluposti! Vidim da si i trenutno zaokupljen nekim novim poduhvatom.“ Fust je potapšao dršku prese kao tegleće živinče. „Šta je ovog puta? Almanasi? Oproštajnice grehova?“

Gospodin Gutenberg je podigao pogled. „Ovaj, razmišljao sam da odštampam Bibliju“, kazao je nesigurno. „Ogroman i moguće, unosan poduhvat.“

Fust je prepoznao u ovome priliku za sebe. Kliznuo je iza majstora i spustio mu šaku načičkanu nakitom na rame.

„Dozvoli, onda, da razbuktim taj plamen. Još osamsto guldena, na ruke, da ti pomognem oko pokretanja ovog najnovijeg preduzeća. Pomisli samo šta možeš da postigneš. Bogatstvo prikladno gradskom plemiću! Knjige s odštampanim tvojim imenom po čitavom carstvu! O tebi će se još pokolenjima govoriti sa strahopoštovanjem i divljenjem!“

„A koji su tvoji zahtevi?“, upitao je majstor odmeravajući iskušenje. Pogledao je onog čoveka u lice, kao opčinjeno dete.

„Pa, učešće u tvom poslu, naravno“, odgovorio je Fust, trljajući ruke. „I pravo da koristim tvoju opremu, ako i kada smatram za potrebno.“

Ponovo je upravio pogled na mene, kao da sam i ja nekakav posed moga majstora. Zgrčio sam se.

„A onaj sanduk?“ Majstor je mrdnuo glavom ka drvenoj kutiji, koja je ležala skrivena ali ne i zaboravljena, blizu ognjišta. U svetlosti plamena video sam ona gadna lica kako mi se beče i mršte. Na zubima zmijâ kapljice otopljenog snega presijavale su se od vatre crveno.

„Naročita vrsta papira, ništa više“, kazao je Fust, „moj lični pronalazak. Kao što kažeš, ne treba da te zanima. Peter će, uveren sam, da pazi na njega u mom odsustvu.“

Peter i ja smo se zgledali.

„U stvari, mogao bi i da ti pomogne i nauči neke tajne tvog zanata.“

Oklembeseni krajevi Peterovih usana ukazivali su na to da baš i nije oduševljen što je ponuđen da obavi tu uslugu. Nesumnjivo je očekivao daleko zdraviji smeštaj kod svog majstora. Stegnuo je otečene prste, kao da steže zamišljen mač.

„Elem, Gutenberže, šta kažeš?“, upitao je Fust, pokazujući da je došlo vreme odluke.

Majstor je pogledao gomilu novca na stolu, zatim u mene. Umorno i neubedljivo je klimnuo glavom.

„Odlično!“, uzviknuo je naš posetilac. Pljunuo je u dlan i pružio ga majstoru, koji ga je prilično nevoljno prihvatio.

Rukovali su se.

„Dovešću ujutro notara Helmaspergera da sačini ugovor. Dotle, opraštam se od vas.“

Peter je koraknuo da bi mu preprečio put, ali je Fust bio nestrpljiv da ode. „Siguran sam da će Gutenberg imati malo hleba i piva za tebe“, odrezao mu je. „Na kraju krajeva, više nije onakav... siromah... kakav je bio.“

Peter je zavapio, ali uzalud. Bez ijedne reči više, Fust je izjurio iz kuće, a majstor, naprasno ophrvan umorom, zamolio me je da se postaram da naš gost bude nahranjen i da se oseća kao kod svoje kuće. Gore u spavaonici nije bilo dovoljno mesta, pa će Peter morati da se zadovolji, kao i ja, spavanjem pred vatrom. Gospodin Gutenberg nam je obojici poželeo laku noć i povukao se u svoju zasebnu spavaću sobu, s gomilom zlata stegnutom u šakama.

Dok sam pripremao svoj ležaj, Peter je hodao po radionici, podizao pojedine delove opreme sa klupa i odmeravao im težinu na dlanu. Onda je snažno cimnuo ručku prese i zagrebao ravnim drvenom tablom o mermerno postolje.

Konačno se zadovoljio ogledalima po zidovima. Mrmljajući nešto za sebe, hodao je napred-nazad, kao paun, i divio se svom odrazu. Imao je lepuškasto lice – prodorne smeđe oči, debele obrve i retku bradicu. Očigledno se dičio svojim izgledom, jer je među rukom prepisanim knjigama i priborom za pisanje koje smo doneli sa sanki bilo i nekoliko vrećica i rošćica punih masti i suvih trava. Prešao je preko zubâ prstom s pastom od praha žalfije i iscedio nekoliko bubuljica pre nego što se spustio na ležaj od ćebadi pred vatrom. Gotovo istog časa je i zaspao.

Pazio sam i čekao, pa kada sam se uverio da se više neće micati, otapkao tiho do onog sanduka i kleknuo pred njega. U svetlu vatre koja je jenjavala nazreo sam još dijaboličnih obličja

na njegovim stranicama. Crvene senke su bleskale po dvema zmijama koje su se udvarale jedna drugoj i ljubile se, u zavodljivom zagrljaju.

Otkrivši tih šuštav šum iz sanduka, prislonio sam uho na poklopac. Unutra je bilo nešto živo! Uhom mi je prostrujao lak šapat, kao povetarac.

Oprezno sam prelazio prstima preko izbočina i kvrga od drveta dok nisam naleteo na zmije. Srce mi je kao kanonada uzbuđenja preplavila Fustova opomena pa sam skupio prste oko hladnih metalnih zmijskih glava. Pažljivo sam pokušao da ih razdvojim – izbegavajući zube, koji su mi delovali dovoljno oštro da mogu da ugrizu.

Ništa se nije desilo.

Nije bilo kvačica ni oprugica da se otpusti mehanizam. Poklopac je bio dobro zatvoren. Nije se moglo prodreti unutra.

Svejedno, i dalje se iznutra čuo onaj šištavi zvuk koji me je privlačio.

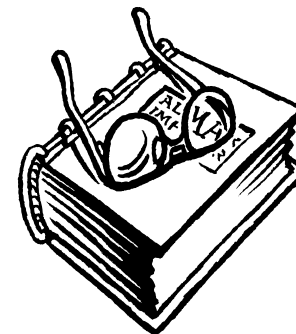
Pored mene je odjednom zapucketala vatra pa sam odskočio.

Mora biti da je taj pokret trgnuo Petera jer je promrsio nešto u snu i pospano pružio ruku da me uhvati... ali sa usana mu nije sišlo moje ime, već „Kristina“, a odmah potom je ponovo zaspao. Disanje mu je prešlo u svinjsko groktanje.

Bez obzira na to, nisam se usudio da tako brzo izazovem Fustov gnev. Njegovo prisustvo kao da je lebdelo u kući, nalik uznemirujućim senkama, kao neko nepoverenje kojeg nisam mogao da se otresem. Setivši se onog čudnog načina na koji me je gledao, kao da sam sad ja, a ne gospodin Gutenberg, meta njegovog pohoda, vratio sam se na svoj ležaj i nekoliko sati ležao tamo budan, glave pune nemirnih, usplahirenih misli.

Šta li to, pitao sam se, leži u kovčegu?

Konačno sam savladao kradljivca snova pa su, kao sneg napolju, snovi počeli da mi naviru.

KOLEĐŽ SVETOG JERONIMA U OKSFORDU